

Kolláth György

Választási malacunk volt

Magyarországon szabad, törvényes, sikeres parlamenti választás zajlott le. Nagytotálban, s nemzetközileg ennyi a lényeg: a népképviselőket korrekt módon megújult, mind e közben a választópolgárok 2/3-a részt vett és érvényesen, felelősen döntött. Nem váltunk egy nagy, kusza, választási családdá. Senki nem győzte halálra magát, és az állam sem vált kormányozhatatlanná. Az ország kb. olyan Országgyűlést kapott, mint amilyen maga is, illetve, amelyet megérdemel. Kiállták a próbát a választási közjogi szervek: a jegyzői hivataloktól az új Országos Választási Bizottságon át a bíróságokig. Kis és közepes súlyú törvénysértések, piszkos trükkök és bűnös próbálkozások, majd krokodil-könnyek voltak, vannak, de a közjogi rendszer működik. Mintegy 100 ezer ember dolgozott a lebonyolításon, megilleti őket a parlamenti elismerés és köszönet.

2005. nyarán valamelyest módosult a törvény. Hónapokon át, gondos felkészítést kaptak belőle az önkormányzati tisztviselők és más döntéshozók. Ennek is a következtében, jó irányítással, rendben folyt az előkészítő, szervező és jogalkalmazó munka. Hagyomány, hogy baj megint csak - a pártos engesztelhetetlenségen kívül - a végig nem gondolt jogi szabályozással volt. Úgy néz ki: a bizalmatlanság és a 2/3-os, rossz alku-kényszer továbbra sem ígér optimális normát, maximum, ha kielégítővel szolgál.

Május közepén feláll az új parlament, ideje lenne a jogi tanulságok levonásának és hasznosításának. Vagy lesz belőle valami, vagy megint semmi. Emlékezzünk csak: 2002 után is voltak az ún. Ficzeré-javaslatok, ám zömük elenyészett. A kudarc-kerülő parlament, főként annak ellenzéke csípőből akadályozott meg mindent, ami érdemi modernizáció lehetett volna. 1989-ben egyszeri alkalomra készült a választási anyagi jogi törvény: az szolgált 2006-ban is, egyébként megfelelően. Az AB által adott, a jogorvoslati rendszert újrafogalmazó leckén kívül más fontos, eljárásjogi korszerűsítés nem történt, pedig elkelt volna. Problematikusan fennmaradt pl.: a sima, kispapíros ajánlás, a kicselezhető igazolással szavazás, az önkéntességet próbára tevő mozgó-urna, a választói akarat-befolyásolás többféle, unfair módja (pl. a „telefonos számocázás”), az eredmény-megállapítás és a naptár-összhang hiánya, a kampánycsend és a modern technika ellentmondása. Nagy baj, hogy/ha a „szép volt, jó volt, elég volt”, avagy a „hurrá, megúsztuk”-érzés azokat is áthatja, akik hibáztak, mi több: megsértették a Btk. 211. §-át. Köztörvényes, közvédas büntett, ha valaki az arra jogosultat a választásban megtevesztéssel, illetőleg anyagi juttatással befolyásolni törekszik. Tucatjával voltak erről szóló híradások, mégsem jártak ezek végére. Azt sem hallottuk, hogy pl. a legfőbb ügyész – szakmai hatyúdalként - a nyomozó hatóságoknak e tárgyban világos követelményt, koncentrált, szigorú fellépést írt volna elő. Európai minőségű: mélységű és objektivitású monitoring nélkül nem szabadna túltenni magunkat a történeteken. Félő, mégis ez következik.

Vélhetőleg az idén több volt az eleve bekalkulált, eltűrt stikli, több a választási csalással való dekázás, mint korábban, tehát gyengült a jogállamiság ereje, hitele és tekintélye. A legismertebb jelölt, a legnagyobb küzdelem hevében sem engedhette volna meg magának, hogy négyszer akkora plakátról tekintsen ránk, mint szabad. Nem tűrhette volna kárörömmel (?) a túloldal feje sem, hogy a politikai ellenfelek plakátjait ipari méretekben rongálják aktivista szabad-csapatok. Mikor értik meg végre a magyar politikusok, hogy nekik, a mi kiválasztott megbízottunknak, netán a példaképeinknek nem a joguk, hanem a kötelességük és felelősségük több bármelyikünkénél?! A trend: nyugtalanító.

Jogi gyengeség, hogy normaként számon kérhető alapelvei vannak a választási eljárási törvénynek, de gyávaság mutatkozik alkalmazásukban. Nem jámbor óhaj, hanem jogtétel volna bevasalni - mondja a törvény: érvényre juttatni, tehát a határozatokban is viszont-látni – a rendeltetészerű, jóhiszemű joggyakorlást, az önkéntességet, az esélyegyenlőséget. Aki

ezeket megsérti, nem kreatív ügyeskedő, hanem a rendszer lényegének ellensége. Nem tiszteli, csak teszteli a törvényt.

Álvita, hogy vajon a bíróság politikai vagy jogi döntést hozott-e Kecskeméten. Evidensen a választási bizottság és a bíróság – mindegyik! – nem csupán a törvénysértés tényét vizsgálta, hanem annak az eredményre gyakorolt kihatásait is mérlegelte. Három szinten jártak el, az egyik így mérlegelt, a másik amúgy.

A választási bizottságok tagjai sokszor, már az odakerülésük módjából is következően pártosak, ezért megosztottak. Garantált, alkotmányos függetlenség a bírói döntést kíséri. A bíróság, felülvizsgálata keretében azt nézi: törvényes vagy sem az alsóbb fokú döntés. Ennek bizonyításában pedig helye lehet matematikai, statisztikai módszerek igénybe vételének is. Pláne, ha komoly ellenérv nincsen. A kontradiktórius (valós ellenfelek közötti) perben döntő: ki mit állított és bizonyított, milyen indítványt tett, hogyan verifikálta a maga jogi igazát. A felek dolgát nem a bírói tanács végzi el, nem is anyagi igazságot mond ki, hanem határozat jogszerűségét kontrollálja. Lehetett tehát „salamoni” a kecskeméti ítélet, de törvénysértő felülvizsgálat biztosan nem történt.

Alkotmányossági probléma is jelentkezett. Mivel háromfokú az eredmény-megállapítás, illetve a jogorvoslati rend, ennek maximális idő-igénye közel két hónap, tehát nem elég az államfő számára az új parlament összehívására szóló egy hónap. De, miért csak most vették ezt észre?!

Sok jogász ül megint a Házban, de nem ettől jó vagy rossz a törvény-alkotás minősége. A T. Ház régies neve: DIÉTA. Hát, nagyon ráférne!?

A szerző alkotmányjogász, ügyvéd